

KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 4.5.2009
KOM(2009) 208 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

podľa článku 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 648/2004 z 31. marca 2004 o detergentoch, ktorá sa týka biologickej odbúrateľnosti základných povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov

(Text s významom pre EHP)

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

podľa článku 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 648/2004 z 31. marca 2004 o detergentoch, ktorá sa týka biologickej odbúrateľnosti základných povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov

(Text s významom pre EHP)

1. ÚVOD DO POVRCHOVO NEAKTÍVNYCH ORGANICKÝCH ZLOŽIEK

V článku 16 ods. 2 nariadenia (ES) č. 648/2004 o detergentoch[1] sa stanovuje, že: *„Do 8. apríla 2009 Komisia preverí vykonávanie tohto nariadenia, zameria sa predovšetkým na biologickú odbúrateľnosť povrchovo aktívnych látok a vyhodnotí, predloží správu, a ak je to opodstatnené, predloží taktiež právny návrh týkajúci sa:*

– anaeróbnej biologickej odbúrateľnosti,

– **biologickej odbúrateľnosti základných zložiek povrchovo neaktívnych látok“.**

V tejto správe sa uvádzajú výsledky preskúmania biologickej odbúrateľnosti základných povrchovo neaktívnych organických zložiek v detergentoch, ktoré vykonala Komisia.

Okrem povrchovo aktívnych látok a plnidiel (prostriedkov na zmäkčovanie vody) obsahujú detergenty niekoľko povrchovo neaktívnych organických a anorganických zložiek. V tabuľke 1 sa uvádzajú hlavné skupiny povrchovo neaktívnych chemických látok spolu s načrtnutím ich úlohy v detergentoch.

Tabuľka 1: Povrchovo neaktívne organické zložky detergentov (RPA, 2006)[2]

Zložka chemikálie	Účel
Kyseliny - zásady	Zabezpečiť optimálne pH preplachovacej vody
Bieliace činidlá, aktivátory a stabilizátory	Zosilnený čistiaci účinok
Plnidlá, komplexotvorné činidlá a iónomeniče	Zmäkčovanie vody na účely maximálneho čistiaceho účinku (t.j. odstránenie nečistôt a ich udržania v suspenzii)
Inhibítory korózie	Zabrániť korózii práčok
Farbivá	Pridávať do detergentov farbu
Inhibítory prenosu farieb	Zabrániť strate farieb z látok
Enzýmy	„Biologické“ čistenie
Fluorescenčné bieliace činidlá	Optické zjasnenie
Regulátory peny	Obmedziť vytváranie peny (pri praní v

[1] Ú. v. EÚ L 104, 8.4.2004, s.1.

[2] Správa RPA je k dispozícii na stránke: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm.

	práčke)
Prostriedky podporujúce zmiešavanie	Zlepšiť účinnosť detergentu
Činidlá na odpudzovanie nečistôt a zabraňujúce ich opätovnému usadzovaniu	Zabrániť opätovnému usadzovaniu nečistôt počas prania
Rozpúšťadlá	Udržiavať zložky v roztoku (najmä v prípade tekutých detergentov)

Na anorganické zložky (napr. anorganické bázy alebo bieliace činidlá), v prípade ktorých nedochádza k biologickej odbúrateľnosti, sa táto správa ďalej nezameriava.

V prípade najvýznamnejších a bežne používaných povrchovo neaktívnych organických zložiek sa v tabuľke 2 uvádza stručný prehľad ich použitia, používaných množstiev a ich charakteristík biologickej odbúrateľnosti.

Tabuľka 2: Prehľad základných povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov

Skupina látok	Hlavné zložky	Spotreba detergentov v EÚ (tony/rok)	Biologická odbúrateľnosť
Kyseliny	kyselina octová, citrónová, adipová	kyselina citrónová: 100 000 ton/rok[3]	ľahko biologicky odbúrateľné
Plnidlá, komplexotvorné činidlá a iónomeniče	a) fosfonáty	~ 30 000 ton/rok[4] (údaj AISE za rok 2007)	aspekty biologickej odbúrateľnosti týchto látok sa analyzujú v oddieloch 2 a 3
	b) polykarboxyláty	~ 80 000 ton/rok (údaj AISE za rok 2007)	
	c) kyselina etylédiamíntetraoctová (EDTA) a jej soli	~ 11 600 a 1 800 ton/rok (v I&I detergentoch a detergentoch pre domácnosť, v tomto poradí)[5]	
	kyselina nitrolotrioctová (NTA)	> 20 000 ton/rok najmä v I&I detergentoch[6]	
Inhibítory prenosu farieb	polyvinylpyrolidón - (PVP) je najčastejšie používaným inhibítorom prenosu farieb	~ 100 ton/rok	slabo biologicky odbúrateľné
Enzýmy	proteázy, α-amylázy,	Proteáza: ~ 100 ton/rok	ľahko biologicky

[3] http://www.heraproject.com/files/37-F-05-HERA_citricacid_version1_April05.pdf.
[4] http://www.heraproject.com/files/30-F-04-%20HERA%20Phosphonates%20Full%20web%20wd.pdf.
[5] http://www.baua.de/nn_8874/de/Chemikaliengesetz-Biozidverfahren/Dokumente/RAR__062.pdf.
[6] http://ecb.jrc.ec.europa.eu/documents/Existing-Chemicals/RISK_ASSESSMENT/SUMMARY/ntaENVsum307.pdf.

	(lipáza, celulázy v malým množstvách)	α-amyláza: 150 ton/rok[7]	odbúrateľné
Fluorescenčné bieliace činidlá (FWA)	FWA-1 (č. CAS: 273444-41-8 FWA-5 (č. CAS: 16090-02-1)	2100 ton/rok 600 ton/rok[8]	FWA-5 nie sú ľahko biologicky odbúrateľné
Regulátory peny	n-parafíny polydimetyl siloxán (PDMS)	5 000 ton/rok 7 200 ton/rok[9]	n-parafíny sú ľahko biologicky odbúrateľné PDMS je klasifikovaný ako veľmi perzistentný
Prostriedky podporujúce zmiešavanie	toluén	17 000 ton/rok[10]	za aeróbnych podmienok rýchlo degraduje
Činidlá na odpudzovanie nečistôt a zabraňujúce ich opätovnému usádzaniu	karboxymetylcelulóza (CMC)	20 000 ton/rok	slabo biologicky odbúrateľná
Rozpúšťadlá	rôzne alkoholy (etanol, izopropanol, 2-butoxy etanol, 1-dekanol, glycerol) a trietanolamín (TEA)		ľahko biologicky odbúrateľné okrem TEA

Vedecký výbor Komisie pre toxicitu, ekotoxicitu a životné prostredie (SCTEE) vydal v marci 2003 stanovisko[11], v ktorom sa okrem iného dospelo k záveru, že je potrebných viac informácií o zdravotných a environmentálnych rizikách spojených s inými chemickými látkami v detergentoch. SCTEE zastával názor, že hoci sa v súvislosti s povrchovo aktívnymi látkami vyvinul značný pokrok, najmä pokiaľ ide o ich biologickú odbúrateľnosť, z dôvodu implementácie nariadenia o detergentoch zostávajú niektoré obavy ohľadom iných chemických zložiek v detergentoch, najmä pokiaľ ide o určité organické zložky.

2. ŠTÚDIA O POVRCHOVO NEAKTÍVNYCH ORGANICKÝCH ZLOŽKÁCH

2.1. Hlavné zistenia ohľadom „povrchovo neaktívnych organických zložiek a detergentov na báze zeolitov“

V roku 2005 útvary Komisie zmluvne zadali RPA (Risk & Policy Analysts Ltd) vypracovanie štúdie s cieľom vyplniť medzery v údajoch identifikované v stanovisku SCTEE ohľadom používania, vlastností a environmentálnych vplyvov na reprezentatívnu vzorku povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov. Konečná správa s názvom “Povrchovo

---

7 http://www.heraproject.com/files/38-F-HERA_polycarboxylates_final_Sept07.pdf.

8 http://www.heraproject.com/files/11-F-04-HERA%20FWA5%20Full%20web%20wd.pdf.

9 Posúdenie rizika pre životné prostredie polydimetylsiloxánu používaného v aplikáciách detergentov, správa pripravená pre Centre Européen des Silicones zo dňa 15. marca 2006.

10 http://www.heraproject.com/files/24-F-HERA%20Hydrotropes%20Sept%202005.pdf.

11 http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sct/sct_opinions_en.htm.

neaktívne organické zložky a detergenty na báze zeolitov[12] bola vydaná v júni 2006 a pre Komisiu poslúžila ako základ na preskúmanie biologickej odbúrateľnosti základných povrchovo neaktívnych organických zložiek v zložení detergentov.

V štúdii RPA sa preskúmali vlastnosti približne 50 reprezentatívnych zložiek detergentov, ktoré patria do skupín látok uvedených v tabuľke 1. V prípade látok, ktoré sú ľahko biologicky odbúrateľné a nemajú žiadne iné vlastnosti, ktoré by mohli vzbudzovať obavy (ako je vysoká vodná toxicita), sa považovalo za nepravdepodobné, že by predstavovali značné riziká pre ľudské zdravie alebo pre životné prostredie a ďalej sa neanalyzovali. Na ďalšiu analýzu sa ponechali látky alebo skupiny látok, ktoré nie sú ľahko biologicky odbúrateľné alebo majú vlastnosti, ktoré by mohli vzbudzovať obavy.

Výsledkom skríningového vyšetrenia RPA bol zoznam špecifických látok a skupín látok, ktoré sa na základe vedeckých dôkazov získaných pri viacerých posúdeniach rizika vybrali na ďalšiu analýzu. Zistenia boli:

(1) Plnidlá, komplexotvorné činidlá a iónomeniče

(a) *Fosfonáty:* Existuje široký konsenzus, že sa fosfonáty rozkladajú pomaly a môžu predstavovať riziko pre životné prostredie, najmä ohľadom potenciálnej chronickej vodnej toxicity HEDP (kyselina 1-hydroxyetándifosfónová) a jej solí pre dafnie.

(b) *Polykarboxyláty:* Polykarboxyláty nie sú ľahko biologicky odbúrateľné a pokiaľ nie sú k dispozícii žiadne dostupné monitorovacie údaje, koncentrácie v pôdach ošetrených kalom môžu byť významné.

(c) *EDTA a jej soli:* Dostupné údaje naznačujú, že EDTA a jej soli môžu byť dôvodom na obavy v súvislosti so životným prostredím, pokiaľ ide o ich použitie pri priemyselnom a inštitucionálnom (I&I) čistení – ale nie v prípade detergentov pre domácnosť, kedy je ich používanie obmedzené. (ECB, 2004)[13].

(d) *Kyselina nitrilotrioctová (NTA):* Existuje konsenzus, že NTA je ľahko biologicky odbúrateľná pri použití štandardných skúšok – hoci v niektorých prípadoch môže vytváranie komplexov kovov s NTA spomaliť mieru odbúrateľnosti (ECB, 2005)[14].

Viac informácií o environmentálnych účinkoch fosfonátov, polykarboxylátov, EDTA a NTA je v oddiele 3.

(2) *Polyvinylpyrolidón (PVP):* PVP nepredstavuje riziko pre ľudské zdravie a zdá sa, že existuje všeobecný konsenzus o tom, že nepredstavuje významné riziko pre životné prostredie. Boli by však žiaduce ďalšie údaje, aby sa preukázalo, že PVP nepredstavuje žiadne významné environmentálne riziká.

---

12 Správa je k dispozícii na stránke: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm**.**

13 http://ecb.jrc.it/DOCUMENTS/Existing-Chemicals/RISK_ASSESSMENT/SUMMARY/edtasum061.pdf.

14 http://ecb.jrc.ec.europa.eu/documents/ExistingChemicals/RISK_ASSESSMENT/SUMMARY/ntaENVsum307.

(3) *Fluorescenčné bieliace činidlo FWA-5:* Nahlásené koncentrácie FWA-5 v životnom prostredí sú viac ako o jeden stupeň rozsahu pod predpokladanou koncentráciou, pri ktorej nedochádza k účinku (PNEC). Na tomto základe nie je pravdepodobné, že FWA-5 bude predstavovať významné riziko pre ľudské zdravie alebo pre životné prostredie. Zostáva však možnosť, že možným rizikom sú produkty odbúrateľnosti.

(4) *Regulátory peny – najmä parafíny (ktoré sa považujú za C10-C16 n-parafíny) a polydimetyl siloxán (PDMS):* V prípade n-parafínov nie je pravdepodobné, že by životné prostredie zasiahli významné množstvá, a to z dôvodu kombinácie rýchlej biologickej odbúrateľnosti a ošetrenia odpadovej vody. Dostupné údaje o vlastnostiach ako je vodná toxicita a biologická akumulácia sú však vysoko nejasné, dôsledkom čoho je ťažké dospieť k presvedčivému záveru, že neexistujú žiadne riziká pre životné prostredie. Pokiaľ ide o PDMS, hoci sa považuje za perzistentný, degraduje v životnom prostredí– najmä v suchých, hlinitých pôdach. Ďalej existuje niekoľko obáv ohľadom rizika spojeného s vyššou molekulárnou hmotnosťou zložiek PDMS používaných v detergentoch.

(5) *Činidlá zabraňujúce opätovnému usadzovaniu nečistôt – najmä karboxymetylcelulóza (CMC):* Je nepravdepodobné, že by používanie CMC v detergentoch predstavovalo významné riziká pre ľudské zdravie alebo pre životné prostredie z dôvodu jej nízkej toxicity. Na správne potvrdenie tohto názoru by však boli potrebné ďalšie údaje o množstvách nachádzajúcich sa v životnom prostredí.

(6) *Rozpúšťadlá – najmä 1-dekanol a trietanolamín*: Je nepravdepodobné, že používanie 1-dekanolu v detergentoch predstavuje významné riziká pre ľudské zdravie alebo pre životné prostredie z dôvodu ich rýchlej biologickej odbúrateľnosti. Na dosiahnutie definitívneho záveru o tom, či trietanolamín môže byť zdrojom obáv, sa požadujú ďalšie údaje.

Celkovo, v analýze, ktorú RPA vykonali o povrchovo neaktívnych organických zložkách detergentov, sa zhrnulo, že ani perzistentné zložky nemusia predstavovať riziká pre životné prostredie (t.j. podiel PEC/PNEC je menej ako jeden) vzhľadom na environmentálnu odbúrateľnosť a/alebo nízku environmentálnu toxicitu. O biologickej odbúrateľnosti konkrétnych zložiek sú dostupné dostatočné informácie a ďalšie testovanie sa nepovažuje za potrebné.

2.2. Aspekty biologickej odbúrateľnosti a úpravy odpadových vôd v prípade povrchovo neaktívnych organických zložiek

Regulačný prístup prijatý v EÚ ohľadom povrchovo aktívnych látok ako organických zložiek detergentov je, že musia byť aeróbne biologicky odbúrateľné. Organické látky, ktoré sa biologicky odbúravajú za aeróbnych podmienok, sa v čistiarniach odpadových vôd pravdepodobne rozpadnú. Dvomi kľúčovými parametrami pri biologickej odbúrateľnosti sú stupeň konečnej biologickej odbúrateľnosti zložiek a miera biologickej odbúrateľnosti.

Podľa zistení štúdie, ktorú uskutočnili RPA, primárne a sekundárne fázy úpravy odpadových vôd pravdepodobne vyústia do značného odstránenia mnohých zložiek potenciálneho rizika, čím sa obmedzí vypúšťanie emisií do vodného prostredia.
EDTA sa však čistením odpadovej vody neodstráni a TEA sa môže odstrániť iba čiastočne. Okrem toho neexistujú dostatočné údaje na vyjadrenie sa k tomu, ktoré farbivá v detergentoch sa čistením odpadových vôd zlikvidujú. Hoci neboli k dispozícii dostatočné monitorovacie

údaje na poskytnutie potvrdenia, RPA zastávali názor, že je pravdepodobné, že PVP a CMC sa počas ošetrenia odpadovej vody odstránia z dôvodu adsorpcie do kalu.

3. STANOVISKÁ VEDECKÉHO VÝBORU PRE ZDRAVOTNÉ A ENVIRONMENTÁLNE RIZIKÁ (SCHER)

3.1. Stanovisko SCHER z roku 2007 k správe RPA týkajúcej sa povrchovo neaktívnych organických zložiek

V decembri 2006 Komisia požiadala Vedecký výbor pre zdravotné a environmentálne riziká (SCHER), aby posúdil celkovú vedeckú kvalitu správy RPA, a aby sa vyjadril k použitej metodike a záverom. SCHER bol požiadaný, aby sa vyjadril, či sú závery RPA, pokiaľ ide o zrevidované nepovrchovo aktívne zložky detergentov, platné a v súlade s existujúcou literatúrou. Osobitná pozornosť by sa mala venovať výsledkom týkajúcim sa zdravotných a environmentálnych rizík týchto plnidiel detergentných zmesí, v prípade ktorých sa analýzami vykonanými RPA ukázalo, že existuje buď riziko alebo nejaké nejasnosti: (i) EDTA a tetrasodné soli EDTA (ii) kyselina nitrilotrioctová (NTA), (iii) fosfonáty a (iv) polykarboxyláty.

Po zvážení všetkých dostupných dôkazov o povrchovo neaktívnych organických zložkách detergentov SCHER v júni 2007 uverejnil vedecké stanovisko[15] s názvom "Povrchovo neaktívne organické zložky a detergenty na báze zeolitov". V stanovisku sa zastával názor, že väčšina predpokladov použitých v štúdii RPA je prijateľná a že celková kvalita správy je dobrá. SCHER súhlasil s názorom, že štúdia RPA predstavuje spoľahlivú základňu faktov, pokiaľ ide o povrchovo neaktívne organické zložky detergentov. Pokiaľ ide o vlastnosti biologickej odbúrateľnosti a následné environmentálne riziká každej zo spomenutých kategórií plnidiel detergentov, v stanovisku SCHER sa zhrnulo:

(1) **EDTA a tetrasodné soli EDTA:** SCHER potvrdil predchádzajúce vedecké stanovisko SCTEE[16], že používanie EDTA v detergentoch pre domácnosť nepredstavuje riziko, zatiaľ čo v prípade iných aplikácií (priemyselné detergenty, výroba papiera, výroba dosiek s elektrickými obvodmi atď.) je potrebné presnejšie posúdenie expozície, aby sa vylúčili možné riziká.

(2) **Kyselina nitrilotrioctová (NTA a jej soli):** SCHER podporil závery svojho predchádzajúceho stanoviska[17], že neexistujú žiadne environmentálne riziká v prípade celej výroby a vzorcov použitia. Okrem toho SCHER podčiarkol, že pokiaľ ide o zdravotné riziká, hoci existuje jasný dôkaz karcinogenity u potkanov a myší, nie sú dostupné žiadne údaje o karcinogenite alebo dôkazy o teratogenite a mutagenite.

(3) **Fosfonáty:** Na základe predbežných posúdení a hlavne s prihliadnutím na správy RPA a HERA dospel SCHER k záveru, že vo vodnom a pôdnom prostredí (poľnohospodárska pôda) sa zistilo možné riziko v prípade fosfonátov používaných v kompaktných práškoch na báze zeolitov (bezfosfátových). SCHER zdôraznil, že

---

[15] Správa je k dispozícii na stránke: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_057.pdf.

[16] Správa je k dispozícii na stránke: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sct/documents/out194_en.pdf.

[17] Správa je dispozícii na stránke: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_001.pdf.

vzhľadom na perzistenciu fosfonátov a nejasnosti týkajúce sa ich bioakumulačného potenciálu sa odporúča ďalšie posúdenie dlhodobej a sekundárnej toxicity.

(4) **Polykarboxyláty:** SCHER zhrnul, že pre vodné organizmy môže existovať potenciálne riziko z dôvodu polykarboxylátov používaných v detergentoch na báze zeolitov, keďže validita údajov pre chronickú NOEC sa nemohla potvrdiť, zatiaľ čo v prípade suchozemských organizmov stále pretrvávajú nejasnosti, keďže na stanovenie PNEC nebol k dispozícii dostatok informácií .

3.2. Stanovisko SCHER z roku 2008 k anaeróbnej biologickej odbúrateľnosti a polykarboxylátom

O polykarboxylátoch (vrátane ich homopolymérov a kopolymérov) sa v roku 2007 získali nové vedecké informácie vo forme správy o posúdení cieleného rizika, ktorú pripravilo HERA. V marci 2008 Komisia poverila SCHER, aby vypracoval aktualizované vedecké stanovisko a vyjadril sa, či súhlasí s hlavným záverom správy HERA o polykarboxylátoch v detergentoch[18], t.j. že používanie polykarboxylátov v detergentoch nepredstavuje riziká pre zložky životného prostredia s výnimkou zložky miestnej pôdy v prípade P-AA/MA (kopolymér kyseliny akrylovej a maleínovej a ich sodná soľ). V novembri 2008 SCHER prijal vedecké stanovisko[19], v ktorom sa uvádza, že zmeny v hodnote PNEC pre vodné organizmy, ktoré sa navrhli zo strany HERA v prípade P-AA/MA, ovplyvňujú výsledok posúdenia rizika. SCHER však nemohol poskytnúť konečnú odpoveď ohľadom potenciálneho environmentálneho rizika a) vzhľadom na nedostatok informácií o dôveryhodnosti chronických štúdií na rybách a b) vzhľadom na to, že informácie o mikrobiálnych funkciách pôdy sú pre posúdenie rizika týchto chemických látok nevyhnutné.

Celkovo SCHER dospel k záveru, že predtým než možno zhrnúť, že tieto chemické látky predstavujú malé riziko pre životné prostredie, sú potrebné dodatočné informácie. SCHER nenašiel žiadne dodatočné informácie o fosfonátoch, preto závery jeho stanoviska z roku 2007 o potenciálnych environmentálnych rizikách zostávajú nezmenené.

4. KONZULTÁCIE SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI

O zisteniach štúdií RPA a HERA, ako aj o ich hodnotení zo strany vedeckých výborov sa diskutovalo na viacerých stretnutiach Pracovnej skupiny príslušných orgánov zodpovedných za implementáciu nariadenia o detergentoch v júni 2007, júli 2008 a vo februári 2009. Na týchto stretnutiach sa zúčastnili zástupcovia členských štátov a rôznych priemyselných združení, ako je: Association Internationale de la Savonnerie, de la détergence et des produits d'Entretien (AISE)

Celkovo sa členské štáty dohodli, že správa RPA poslúžila ako dôležitý základ najmä na preskúmanie environmentálnych rizík povrchovo neaktívnych organických zložiek v detergentoch a priemyselné odvetvie by malo mať za úlohu zhromaždiť ďalšie dostupné informácie o určitých zložkách detergentov, ktoré by mohli predstavovať riziko. Projekt HERA bol dobrým príkladom takejto dobrovoľnej iniciatívy zo strany priemyselného

---

[18] Správa je k dispozícii na stránke: http://www.heraproject.com/files/32-F-HERA_polycarboxylates_final_Sept07.pdf.

[19] Správa je k dispozícii na stránke: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_109.pdf.

odvetvia. Okrem toho si členské štáty všimli, že v blízkej budúcnosti bude takouto zodpovednosťou poverené priemyselné odvetvie v rámci postupu registrácie nariadenia REACH (ES) 1907/2006[20], kde sa budú musieť poskytnúť podrobné informácie o zložkách chemických látok používaných v detergentoch.

AISE spochybnilo niekoľko zhrnutí zo strany RPA, pokiaľ ide o trietanolamín a komplexotvorné činidlá EDTA a NTA, v prípade ktorých existujú správy o posúdení rizika EÚ (RAR) s novšími informáciami. Združenie AISE podčiarklo, že informácie a závery týchto správ o posúdení rizika sa v správe RPA konzistentne nezrevidovali, čo potom podnietilo zbytočné obavy. Združenie napokon AISE zdôraznilo, že priemyselné a inštitucionálne odvetvie (I&I) používa tieto materiály, keďže poskytujú technickú funkčnosť požadovanú pre náročné podmienky profesionálneho čistenia. EDTA bola tiež zahrnutá do prílohy III smernice 2008/105/EC[21] a je predmetom preskúmania možnej identifikácie ako prioritnej látky alebo prioritnej nebezpečnej látky v rámci smernice o vode. Komisia oznámi výsledok svojho preskúmania Európskemu parlamentu a Rade do 13. januára 2011.

V januári 2009 AISE poskytlo niekoľko aktualizovaných informácií týkajúcich sa spotreby polykarboxylátov v EÚ, ktorá bola odhadovaná na 80 000 v roku 2007, 10 % z čoho sa použilo v odvetví I&I. Vzniknuté zvýšenie spotreby polykarboxylátov (v porovnaní s hlásenou hodnotou RPA v roku 2006 ~ 50 000 ton/rok) sa spája s rastúcim posunom smerom k použitiu bezfosfátových detergentov používaných na pranie a primiešaných pomocných látok.

Okrem toho Komisia dostala od spoločnosti BASF (január 2009) údaje z nedávno uskutočnených štúdií týkajúcich sa pôdnej toxicity polykarboxylátov. Podľa BASF tieto údaje ukazujú, že v prípade P-AA/MA je pomer PEC/PNEC vo všetkých environmentálnych prostrediach pod hodnotou 1, čo poukazuje na to, že P-AA/MA nepredstavujú riziko pre suchozemské organizmy. Dohodlo sa, že správa HERA z roku 2007 o polykarboxylátoch sa zaktualizuje zahrnutím týchto nových údajov a že zrevidovaná správa HERA sa v apríli 2009 predloží SCHER na ďalšie zhodnotenia a stanovisko o tom či, sa identifikované nejasnosti objasnili.

5. ZÁVERY A ZHRNUTIA

Komisia podnikla niekoľko krokov s cieľom vytvoriť bázu poznatkov potrebnú na vykonanie preskúmania „biologickej odbúrateľnosti hlavných povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov“, ako sa požaduje v článku 16 ods. 2 nariadenia 648/2004.

Pri prijímaní nariadenia o detergentoch v roku 2004 sa kritérium konečnej biologickej odbúrateľnosti považovalo za účinný a primeraný spôsob zabezpečenia toho, že povrchovo aktívne látky v detergentoch nepredstavujú žiadne riziko pre životné prostredie. Biologická odbúrateľnosť sa použila ako ukazovateľ environmentálnej toxicity z dôvodu nedostatočných priamych údajov o environmentálnej toxicite povrchovo aktívnych látok, ktoré boli v tom čase dostupné. Medzičasom a počas prípravy REACH sa však vynaložilo veľké úsilie na vykonávanie cieleného posúdenia rizika zložiek detergentov. Komisia bola preto schopná

[20] Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006, s.1.

[21] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/105/ES zo 16. decembra 2008 o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky, Ú. v. EÚ L 348, 24.12.2008, s. 84.

presiahnuť požiadavky článku 16 ods. 2 a zhodnotiť nielen biologickú odbúrateľnosť, ale aj riziko, ktoré tieto látky predstavovali.

V štúdii, ktorú Komisia uskutočnila v roku 2006, sa preskúmala biologická odbúrateľnosť a ekotoxicita základných povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov. Zistenia štúdie spolu so súvisiacimi stanoviskami vedeckého výboru Komisie sa v júni 2007 a v novembri 2008 prediskutovali so zástupcami členských štátov a priemyselných združení na viacerých stretnutiach pracovnej skupiny Komisie pre detergenty.

V prípade žiadnej z povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov nebolo identifikované riziko pre životné prostredie. Riziko sa však v prípade niekoľkých z týchto látok nemôže definitívne vylúčiť, keďže informácie o nich sú nekompletné, množstvo dodatočných údajov potrebných na uskutočnenie úplného posúdenia rizika je v súčasnosti relatívne malé. Preto sa nepovažuje za vhodné navrhnúť právny predpis na zavedenie požiadavky konečnej biologickej odbúrateľnosti povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov. V skutočnosti mnohé z povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov, v prípade ktorých sú údaje úplné, nie sú konečne biologicky odbúrateľné, ale nie sú ani toxické pre ľudské zdravie ani pre životné prostredie. Uplatnením náhradného indikátora rizika akým je konečná biologická odbúrateľnosti v prípade povrchovo neaktívnych organických zložiek detergentov by sa preto zakázalo viacero z nich, i keď je známe, že nepredstavujú riziká. Namiesto toho by preto bolo primeranejšie, ako aj vedecky viac podložené, ukončiť posúdenie rizika v prípade viacerých zostávajúcich látok.

Nejasnosti zostávajú v prípade environmentálneho osudu týchto látok: a) polykarboxyláty a fosfonáty, obidva z nich sa používajú v značných množstvách v detergentoch pre domácnosť a b) EDTA a jeho soli (používané najmä v I&I detergentoch), trietanolamín, FWA-5 a parafíny, v prípade ktorých existujúce údaje ešte nie sú dostatočné na to, aby vylúčili možnosť rizika pre životné prostredie.

Požiadavky na informácie v dokumentoch k registrácii podľa REACH zabezpečia, že priemyselné odvetvie predloží Európskej agentúre pre chemické látky (ECHA) v prípade väčšiny týchto látok súhrnné údaje o nebezpečných vlastnostiach, ako aj o možných rizikách pre ľudské zdravie alebo životné prostredie. V skutočnosti sa v prípade látok vyrobených alebo dovezených v množstvách 1 000 ton ročne alebo viac majú registrácie vykonať do decembra 2010 a správy o chemickej bezpečnosti ako súčasť dokumentov k registrácii budú musieť preukázať bezpečné používanie v priebehu celého ich životného cyklu.

Registračné informácie REACH by preto mali postačovať na to, aby sa rozhodlo či sú obmedzenia uvedených organických zložiek detergentov na základe rizika pre životné prostredie potrebné, a ak je tomu tak, najvhodnejším nástrojom na zavedenie takýchto obmedzení by bol postup obmedzenia v rámci REACH. Pokiaľ ide o polykarboxyláty, v prípade ktorých sa podľa REACH majú registrovať iba monoméry, v blízkej budúcnosti sa predpokladá zrevidované posúdenie rizika HERA, v ktorom by sa mali objasniť zostávajúce nejasnosti, pokiaľ ide o potenciálne riziká pre životné prostredie. Zrevidovaná správa sa predloží SCHER v apríli 2009. Okrem toho Komisia do roku 2011tiež zreviduje EDTA s cieľom jej možnej identifikácie ako prioritnej látky podľa rámcovej smernice o vode.

Na základe uvedeného Komisia nezamýšľa predložiť právne návrhy týkajúce sa biologickej odbúrateľnosti nepovrchovo aktívnych organických zložiek. Koncept používania biologickej odbúrateľnosti ako kritéria prijateľnosti v prípade zložiek detergentov sa stal pri zohľadnení kompletného posúdenia rizika environmentálnej toxicity látok prebytočným.

6. ZOZNAM SKRATIEK

AISE: Association Internationale de la Savonnerie, de la détergence et des produits d'Entretien (AISE)

CEFIC: Európska rada pre chemický priemysel

CMC: Karboxymetylcelulóza

ECB: Európsky úrad pre chemické látky

EDTA: Kyselina etylédiamíntetraoctová

FWAs: Fluorescenčné bieliace činidlá

HEDP 1: Kyselina 1-hydroxyetándifosfónová

HERA: Hodnotenie environmentálneho rizika a rizika pre ľudí zložiek európskych čistiacich prostriedkov používaných v domácnosti (projekt spolupráce medzi AISE-CEFIC)

I&I: Priemyselný a inštitucionálny

NOEC: Koncentrácia bez pozorovateľného účinku

NTA: Kyselina nitrilotrioctová

P(AA-MA): Kopolymér kyseliny akrylovej a maleínovej a ich sodná soľ

PDMS: Polydimetyl siloxán

PEC: Predpokladaná environmentálna koncentrácia alebo predpokladaná koncentrácia v životnom prostredí

PNEC: Predpokladaná koncentrácia, pri ktorej nedochádza k účinku

PVP: Polyvinylpyrolidón

RAR: Správa o posúdení rizika

REACH: Registrácia, hodnotenie a povoľovanie chemických látok

RCR: Pomery charakterizácie rizika

RPA: Risk & Policy Analysts

SCHER: Vedecký výbor pre zdravotné a environmentálne riziká

SCTEE: Vedecký výbor pre toxicitu, ekotoxicitu a životné prostredie

TAED: Triacetyletylén diamín

TEA: Trietanolamín

WFD: Rámcová smernica o vode